

Nr 95.

Godkänd av första kammaren den 12 april 1919.

Godkänd av andra kammaren den 12 april 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för kapitalökning å statens under civildepartementet hörande utlåningsfonder.

(Statsutskottets utlåtande nr 39.)

Till Konungen.

Allmänna järnväglånefonden.

1:o) I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen om statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t under titel »utgifter för kapitalökning, statens utlåningsfonder» föreslagit riksdagen besluta, att de avsättningar till allmänna järnväglånefonden, som enligt riksdagens beslut skolat ske under åren 1920 och 1921, i stället skola äga rum under åren 1921 och 1922.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen beslutat, att de avsättningar till allmänna järnväglånefonden, som enligt riksdagens beslut skolat ske under åren 1920 och 1921, i stället skola äga rum under åren 1921 och 1922.

Fonden för bibanor i vissa delar av riket.

2:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 65) har riksdagen beslutat, att den avsättning till *fonden för att* *Bihang till riksdagens protokoll 1919. 14 saml. Nr 95—97.*

underlätta åstadkommande av bibanor i vissa delar av riket, som enligt riksdagens beslut skolat ske under år 1920, i stället skall äga rum under år 1921.

Vattenkraftslånefond.

3:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 66) föreslagit riksdagen
dels besluta, att en särskild fond, benämnd vattenkraftslånefonden, skall inrättas, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, lån må av Eders Kungl. Maj:t beviljas menigheter, bolag, föreningar eller enskilda, dels till företag, vilka avse utbyggande av statens vattenfall eller tillgodogörande av enskilda tillhöriga vattenfall, då tillgodogörandet är av mera allmänt intresse, dels till vissa mindre lokala vattenkraftsanläggningar för distribution inom orten av elektrisk energi, dels ock till vattenregleringsföretag, då dessa äro av allmännare betydelse;

dels besluta, att för denna lånerörelse skola gälla följande huvudgrunder:

att lån skall kunna beviljas intill två tredjedelar av den beräknade anläggningskostnaden;

att lån skall löpa med fem procent ränta samt, sedan lånet innehafts under tre år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst fyrtio år med lika kapitalbelopp om året;

att beträffande den ränta, som å lyftade lånebelopp upplöper under en tid, omfattande högst tre år från första lyftningsdagen, må medgivas anstånd med betalningen på det sätt, att denna ränta, benämnd anstånds-ränta, genom fortsatt annuitetslikvid erlägges till staten först sedan i stadgad ordning såväl all annan ränta som ock hela lånekapitalet inbetalts;

att lån ej må beviljas annat företag än som befinnes i ekonomiskt och tekniskt hänseende grundat på rationella förutsättningar;

att för lån ur fonden skall ställas säkerhet, som statskontoret godkänner; samt

att Eders Kungl. Maj:t äger meddela de närmare bestämmelser, som kunna erfordras för vinnande av de med ifrågavarande lån avsedda ändamål;

dels ock såsom kapitalökning för denna fond för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

1918 års lagtima riksdag beslöt, i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t i ämnet framlagt förslag, inrättandet av en s. k.

kraftledningslånefond avsedd för utlämning av låneunderstöd till ekonomiska föreningar för anläggande på landsbygden av distributionsnät för elektrisk energi ävensom tillsvidare, intill dess en statslånefond för vattenkraftanläggningar kunde vara inrättad, till vissa mindre lokala sådana anläggningar för distribution inom orten av elektrisk energi. Vid upprättandet av nämnda fond förutsattes alltså att en fond för understöd åt företag för utbyggande av landets vattenkraft framdeles skulle komma till stånd. Behovet av en sådan fond har ock allmänt vitsordats, vadan riksdagen funnit beslut om uppläggande av en vattenkraftslånefond nu böra fattas.

Vad angår lånevillkoren, har riksdagen endast beträffande räntefoten å lånen funnit skäl till avvikelse från Eders Kungl. Maj:ts förslag föreligga.

I detta hänseende hafva de sakkunnige, vilka förberett förslaget om vattenkraftslånefondens inrättande framhållit att man kunde se frågan härom ur två olika synpunkter, nämligen antingen så, att staten borde hava sina självkostnader för penningarnas anskaffande fullt betäckta eller att med hänsyn till angelägenheten att befordra vattenfallsbyggandet staten betingade sig en ränta i någon mån understigande självkostnaderna. De sakkunnige hava stannat vid att såsom en medelväg förorda en räntefot av 5 % för den närmaste framtiden. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava anslutit sig till den förstnämnda ståndpunkten och med hänsyn härtill förordat räntefotens bestämmande till $5\frac{1}{2}$ %.

Då de rådande försämrade förhållandena å penningemarknaden måhända vore av mera övergående art samt med hänsyn särskilt därtill, att räntan för lån ur kraftledningslånefonden av nästlidet års riksdag bestämts till 5 %, har departementschefen, ehuru med tvekan, ansett sig böra i denna del ansluta sig till de sakkunniges förslag.

Enligt riksdagens uppfattning måste redan en räntefot för ifrågasvarande lån av $5\frac{1}{2}$ % anses innebära en avsevärd fördel för låntagarna, då enskilda långivare torde betinga sig en betydligt högre ränta. Beaktas bör även, att enligt de föreslagna villkoren för understöd från fonden låntagarna skulle erhålla förmånen av viss tids anstånd med räntebetalningen. Att räntefoten beträffande vattenkraftslånefonden bestämmes till något högre belopp än den för kraftledningslånefonden gällande synes riksdagen vara motiverat icke blott av den stegring i den effektiva räntan å statslånen, som ägt rum, sedan kraftledningslånefonden upprättades, utan även av den olika naturen av de företag, som de båda fonderna äro avsedda att understödja. Riksdagen har fördenskull funnit lämpligt, att räntefoten, i enlighet med riksgäldsfullmäktiges förslag, bestämmes till $5\frac{1}{2}$ %.

Vad angår det anslag, som för ändamålet bör anvisas å 1920 års riks-

stat, har riksdagen funnit sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslagets bestämmande till 2,000,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag *dels* beslutat, att en särskild fond, benämnd *vattenkraftslånefonden*, skall inrättas, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, lån må av Eders Kungl. Maj:t beviljas menigheter, bolag, föreningar eller enskilda, dels till företag, vilka avse utbyggande av statens vattenfall eller tillgodogörande av enskilda tillhöriga vattenfall, då tillgodogörandet är av mera allmänt intresse, dels till vissa mindre, lokala vattenkraftsanläggningar för distribution inom orten av elektrisk energi, dels ock till vattenregleringsföretag, då dessa äro av allmänna betydelse;

dels beslutat, att för denna lånerörelse skola gälla följande huvudgrunder:

att lån skall kunna beviljas intill två tredjedelar av den beräknade anläggningskostnaden;

att lån skall löpa med fem och en halv procent ränta samt, sedan lånet innehafts under tre år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst fyrtio år med lika kapitalbelopp om året;

att beträffande den ränta, som å lyftade lånebelopp upplöper under en tid, omfattande högst tre år från första lyftningsdagen, må medgivas anstånd med betalningen på det sätt, att denna ränta, benämnd anstånds-ränta, genom fortsatt annuitetslikvid erlägges till staten först sedan i stadgad ordning såväl all annan ränta som ock hela lånekapitlet inbetalts;

att lån ej må beviljas annat företag än som finnes i ekonomiskt och tekniskt hänseende grundat på rationella förutsättningar;

att för lån ur fonden skall ställas säkerhet, som statskontoret godkänner; samt

att Kungl. Maj:t äger meddela de närmare bestämmelser, som kunna erfordras för vinnande av de med ifrågavarande lån avsedda ändamål;

dels ock såsom kapitalökning för denna fond för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Stockholm den 12 april 1919.

Med undersåtlig vördnad.
